

Rok po uruchomieniu Międzynarodowego Centrum Ścigania Zbrodni Agresji przeciwko Ukrainie (ICPA)

Haga, 3 lipca 2024 r.

Rok temu Eurojust [uruchomił Międzynarodowe Centrum Ścigania Zbrodni Agresji \(ICPA\)](#) – unikalną platformę koordynacji sądowej poświęconą wspieraniu krajowych dochodzeń w sprawie zbrodni agresji związanej z wojną w Ukrainie.

Od czasu uruchomienia ICPA w lipcu 2023 r. poczyniono znaczne postępy w tworzeniu wspólnej strategii dochodzeniowej i prokuratorskiej w sprawach dotyczących zbrodni agresji. Uczestnicy ICPA wybrali odpowiednie dowody, na których należy się skupić, oraz skoordynowali i wzmocnili bieżące działania dochodzeniowe na szczeblu krajowym.

„Rosjamsi zostać pociągnięta do odpowiedzialności za swoją wojnę napastniczą” – powiedział unijny komisarz ds. sprawiedliwości Didier Reynders. Dzięki ICPA gwarantujemy, że nie zostaną utracone żadne dowody w celu ścigania osób odpowiedzialnych za zbrodnię agresji zgodnie z normami międzynarodowymi. Z okazji pierwszej rocznicy ICPA pragnę wyrazić uznanie dla jego bardzo ważnej pracy i potwierdzić zobowiązanie Komisji Europejskiej do podjęcia wszelkich niezbędnych środków w celu wsparcia Eurojustu i państw ICPA, w tym Ukrainy, w realizacji ich kluczowej misji.

Przewodniczący Eurojustu Ladislav Hamran zauważył: *„Rok po jego powstaniu ICPA ugruntowała swoją pozycję kamienia węgielnego krajobrazu rozliczalności. Walka z bezkarnością zasługuje na naszą niezachwianą uwagę i ważne jest, aby obejmowała jeden z filarów nowoczesnego międzynarodowego ładu opartego na zasadach: zakaz stosowania siły. Eurojust zobowiązuje się do wspierania ICPA tak długo, jak będzie to konieczne”.*

Odnosząc się do udziału Polski w ICPA, Andrij Kostin, Prokurator Generalny Ukrainy, zauważył: *„Polscy prokuratorzy aktywnie uczestniczą w pracach ICPA od momentu jego powstania. Podczas comiesięcznych sesji odbywających się w siedzibie Eurojust w Hadze, polscy prokuratorzy wraz ze śledczymi z innych krajów opracowują wspólną strategię w celu skutecznego ścigania sprawców zbrodni agresji popełnionej przez Federację Rosyjską przeciwko Ukrainie. Polscy prokuratorzy, we współpracy z uznanymi instytucjami akademickimi, przyczyniają się do analizy działań faktycznych i prawnych Federacji Rosyjskiej, w tym identyfikacji konkretnych osób ze strony rosyjskiej odpowiedzialnych za zbrodnię agresji”.*

Niezależni prokuratorzy i śledczy ICPA z różnych państw regularnie współpracują w ramach Eurojustu, korzystając ze specjalnego zespołu ekspertów prawnych Agencji oraz dostosowanego do potrzeb wsparcia technicznego, logistycznego i finansowego. Umożliwiło im to szybką i skuteczną wymianę informacji i dowodów oraz koordynację wspólnej strategii dochodzeniowej i prokuratorskiej. Wyjątkowy charakter i wielonarodowy skład centrum umożliwiły mu wykorzystanie w swojej pracy wiedzy fachowej i usług różnych organów krajowych.

Jego zadanie nie było jednak łatwe. Ze względu na brak niedawnej międzynarodowej praktyki sądowej w zakresie prowadzenia dochodzeń w sprawie zbrodni agresji i ścigania jej, ICPA zbudowała dalsze zdolności i wiedzę fachową. W ciągu ostatniego roku uczestnicy ICPA zaprosili ekspertów

praktyków, prawników akademickich i innych ekspertów sądowych do podzielenia się swoją wiedzą i doświadczeniem, aby wnieść wkład w prace centrum.

Oprócz budowania zdolności jednym z głównych priorytetów ICPA było gromadzenie, przechowywanie i analiza dowodów. Pomimo wyzwań związanych z identyfikacją i gromadzeniem dowodów, z których większość znajduje się w Federacji Rosyjskiej, rośnie liczba akt dowodowych przekazywanych [do głównej bazy danych dowodowych dotyczących przestępstw międzynarodowych \(CICED\)](#) zarządzanej przez Eurojust. Do tej pory 14 państw przedłożyło dowody obejmujące ponad 2 000 spraw.

Aby udowodnić skalę i systemowy charakter rosyjskich zbrodni na Ukrainie, kluczowe znaczenie ma to, by strategie ścigania opierały się na dużych zbiorach dowodów. W związku z tym Eurojust nadal zachęca organy krajowe do przekazywania dowodów do bazy danych CICED w celu wzmocnienia wspólnych wysiłków na rzecz rozliczalności.

CICED i ICPA są częścią ogólnej struktury wsparcia zapewnianej przez Eurojust [wspólnemu zespołowi dochodzeniowo-śledczemu \(JIT\) w sprawie domniemanych najpoważniejszych zbrodni wagi międzynarodowej popełnionych na Ukrainie](#). Wspólny zespół dochodzeniowo-śledczy, w skład którego wchodzi prokuratorzy ze wszystkich krajów ICPA, jest wspierany przez Eurojust i czerpie bezpośrednie korzyści z ważnych prac ICPA i CICED.

W ciągu ostatnich 12 miesięcy prace ICPA miały kluczowe znaczenie dla wzmocnienia krajowych dochodzeń w sprawie zbrodni agresji toczących się obecnie na Ukrainie, w Estonii, na Łotwie, Litwie i w Polsce.

Podczas gdy wojna trwa, a dyskusje na temat ewentualnego specjalnego trybunału są nadal w toku, ICPA zapewnia, że zbrodnie są dobrze udokumentowane i kluczowe dowody nie zostaną utracone. ICPA skutecznie przygotowuje i wnosi wkład w przyszłe ściganie zbrodni agresji, niezależnie od jurysdykcji, przed którą zostanie wszczęte postępowanie. Z tego powodu dowody są tłumaczone, w tym na język ukraiński i angielski, aby zapewnić możliwość ich wykorzystania w różnych jurysdykcjach.

Rok po uruchomieniu ICPA Eurojust dziękuje wszystkim partnerom ICPA i JIT za ich ciężką pracę i zaangażowanie w pomoc w zapewnieniu rozliczalności za okrucieństwa popełnione w rosyjskiej wojnie napastniczej przeciwko Ukrainie, a także Komisji Europejskiej za zaufanie, że Agencja będzie gospodarzem tego ważnego centrum.

Informacje o ICPA:

W [skład ICPA](#) wchodzi uczestnicy z Ukrainy, Estonii, Łotwy, Litwy, Polski i Rumunii. Ponadto Stany Zjednoczone powołały specjalnego prokuratora ds. zbrodni agresji w celu wsparcia działań ICPA, a Biuro Prokuratora MTK wyznaczyło personel do udziału w ICPA. Centrum jest finansowane przez Służbę Komisji Europejskiej ds. Instrumentów Polityki Zagranicznej (FPI). W listopadzie 2023 r.

Eurojust z zadowoleniem przyjął [wkład finansowy Departamentu Stanu USA, za pośrednictwem służby Komisji Europejskiej ds. FPI](#), wspierający prace ICPA.

O zbrodni agresji:

Zbrodnia agresji jest zbrodnią popełnioną przez najwyższe przywództwo polityczne i wojskowe. Biorąc pod uwagę, że Rosja nie jest stroną statutu rzymskiego, MTK nie może obecnie ścigać rosyjskich przywódców za zbrodnię agresji w kontekście rosyjskiej wojny przeciwko Ukrainie.

Aby zlikwidować tę lukę, przeanalizowano różne warianty w celu zapewnienia pełnej odpowiedzialności za zbrodnie popełnione w kontekście rosyjskiej wojny przeciwko Ukrainie, w tym za zbrodnię agresji.

ICPA jest pierwszym krokiem w tym procesie służącym zabezpieczeniu dowodów i przygotowaniu spraw do przyszłych procesów, czy to przed sądami krajowymi, specjalnym trybunałem czy Międzynarodowym Trybunałem Karnym za przestępstwa podlegające jego jurysdykcji.

Na 24. szczycie UE-Ukraina 2 lutego 2023 r. przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen [ogłosiła](#) utworzenie Międzynarodowego Centrum Ścigania Zbrodni Agresji przeciwko Ukrainie.

Więcej informacji:

ICPA:

[Infografika objaśniająca ICPA](#)

[Film wyjaśniający ICPA](#)

[Komunikat prasowy Eurojustu](#) w sprawie ogłoszenia Międzynarodowego Centrum Uznawania Zbrodni Agresji przeciwko Ukrainie

[Oświadczenie przewodniczącej Ursuli von der Leyen](#) na wspólnej konferencji prasowej z prezydentem Ukrainy Zełenskim

[Oświadczenie przewodniczącej Ursuli von der Leyen](#) w sprawie utworzenia Międzynarodowego Centrum Uznawania Zbrodni Agresji przeciwko Ukrainie

Inne wydarzenia związane z Ukrainą:

[Kalendarium](#) reakcji sądowej Eurojustu na wojnę w Ukrainie

[Zestawienie informacji](#) na temat wspólnego zespołu dochodzeniowo-śledczego ds. domniemanych najpoważniejszych zbrodni wagi międzynarodowej popełnionych na Ukrainie

[Zestawienie informacji](#) na temat podstawowej bazy danych dowodów dotyczących zbrodni międzynarodowych (CICED)

[Seriale wideo Eurojust i wojna w Ukrainie](#)

[Strona internetowa „Solidarność UE z Ukrainą”](#)